

STENKYRKA kyrka var norra Gotlands första. Enligt Gutasagan lät Lickair den vise döpa sig och sitt folk, och bygga kyrka på sin gård. Lickair var »den rikaste man« och svärfar till Botair av Akeböck som enligt samma sägen byggde den första kyrkan på Gotland.

Lickair byggde antagligen i trä, men ersatte den snart med en kyrka av sten. Eftersom sten var ett ovanligt byggnadsmaterial fick socknen namn efter den märkliga kyrkan. Namnet berättar också att kyrkan byggdes av bildstenar, för Stenkyrka har flest bildstenar inmurade, tvåhundra fragment, och det har legat bildstenar i kyrkogårdsmuren. Så sent som 2007 hittades en bildsten i marken norr om kyrkan.

Den första kyrkans grund och en bit av ett bildstensgolv upptäcktes vid renoveringen 1955. På golvet låg rester av kol, vilket tyder på att kyrkan brunnit. Där fanns också skärvor av målat glas. Det första koret var rundat, medan det kor som byggdes i början av tolvhundratalet bara är rundat inuti, ytterväggen slutar rak.

Biskop Lars i Linköping invigde den nuvarande kyrkan på Sankt Botulfs dag den 17 maj 1255. Då var kor och långhus färdigt, men det höga tornet, ett av öns mest imponerande, stod klart först i slutet av samma

århundrade. Tornet med väktargångar och gallerier har sin förebild i tyska Westfalen. Johnny Roosval spårar två olika byggherrar: kor och långhus är byggda efter cisterciensiskt mått: den grekiska foten, medan tornet är konstruerat efter Stånga-alnen av en gotländsk byggmästare. Roosval funderade också över »råheten« i byggnationen, att här inte finns några ornamentala utsmyckningar. Däremot har måleriet flödat.

Äldst är kvadermålningarna i triumfbågen, från tolvhundratalets mitt. Något senare målades odjuren över västra ingången. I sent trettonhundratals pryddes hela kyrkan med berättande bilder.

De mest intressanta finns i tornrummet, där eleganta änglar bevittnar Mariekröning. Under urartar en måltid till ett slagsmål.

Orgeln byggdes till Hällefors i Västmanland i sent sjuttonhundratals, den såldes efter hundra år till Stenkyrka. Den förnyades 1977 och är idag en av öns främsta orglar. Framför orgeln står läktarbarriären från 1784, där Johan Weller målat hur Jesus vid tolv års ålder undervisar i templet.

Tornhuven blåste ner i en häftig storm 1679, men byggdes upp igen med kollektpengar eftersom den var »en känning och rättelse för de seglande«.

Dopfunten från sent elvahundratat är kyrkans märkligaste konstverk. Det syns ännu färgrester på bilderna som skildrar Jesu liv.

I Matteusevangeliet liknas himmelriket vid tio jungfrur. Fem av dem är visa, de är målade på korbänken i tidigt sjuttonhundratat. På väggen bakom finns skisser byggmästaren ristat när kyrkan byggdes.

Bänkinredningen med höga gavelkrön är från tidigt sextonhundratat. In på nittonhundratalet höll Stenkyrkaborna hårt på att män och kvinnor satt på varsin sida i kyrkan.

Licnatus från Stenstufu var gutarnas sändebud hos Henrik Lejonet 1161, då Artlenburgfördraget skrevs, en grundsten för Hansan. Hans gravsten från 1200 i koret är öns äldsta med namn och årtal. Bredvid vilar Jacob och hustrun Botvidi. Jacob bär

pilgrimshatt, ett bevis för att han besökt det heliga landet. Altarhörnen har huggna invigningskors. Altaruppsatsen gjordes i sandsten 1688. Bredvid krucifixet sitter två änglar med hammare och spik, »passionsredskap« använda vid korsfästelsen.

